

Penyediaan Kemudahan di Kolej Kediaman Tun Fatimah, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia

*Provision of Facilities in the Tun Fatimah Residential College, Universiti Tun Hussein Onn
Malaysia*

Mohd Reduan Buyung¹, Haryati Syafii²

Fakulti Pengurusan Teknologi dan Perniagaan, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia,
86400 Parit Raja, Batu Pahat, Johor.

Email: reduan_1986@yahoo.com¹haryati@uthm.edu.my²

Abstrak

Kajian awalan berkaitan keselesaan dan penyediaan kemudahan di kolej kediaman perlu dilakukan sebelum pelaksanaan kajian sebenar berkaitan konsep kolej kediaman lestari di Malaysia. Metodologi menggunakan borang soal selidik terhadap 40 orang responden di Kolej Kediaman Tun Fatimah, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia (UTHM). Borang soal selidik terbahagi kepada tiga bahagian, iaitu bahagian A berkaitan demografik, bahagian B berkaitan keselesaan terhadap reka bentuk bilik penginapan dan bahagian C berkaitan penyediaan kemudahan dan kelengkapan. Analisis data melibatkan pengiraan peratusan untuk menentukan tahap keselesaan dan penyediaan pada setiap item soalan. Keputusan kajian mendapati bahawa semua sebelas item soalan keselesaan penghuni terhadap reka bentuk bilik penginapan berada pada tahap selesa dan hal ini menunjukkan bahawa penyediaan bilik penginapan oleh pihak kolej kediaman memenuhi keperluan semasa penghuni. Seterusnya, bahagian C menunjukkan bahawa daripada 46 item, sebahagian besar daripadanya, iaitu sebanyak 41 item memiliki kekerapan yang tinggi dalam penyediaannya. Keputusan ini menunjukkan bahawa kolej kediaman menyediakan kemudahan yang lengkap dan mencukupi. Namun, masih terdapat keperluan untuk menambahbaik kemudahan serta menambah bilangan kemudahan supaya dapat membantu proses pembelajaran penghuni di kolej kediaman. Kolej kediaman yang mempunyai kemudahan dan kelengkapan yang selesa dan mencukupi penting supaya penghuni dapat memberikan tumpuan terhadap pembelajaran dan mencapai kecemerlangan.

Kata kunci: Kolej Kediaman, Kemudahan, kualiti hidup dan Keselesaan

Abstract

A preliminary study on the comfort and provision of facilities at residential colleges is required prior to the actual study of the concept of sustainable residential college in Malaysia. The methodology uses a questionnaire to 40 respondents in the Tun Fatimah Residential College, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia (UTHM). The questionnaire is divided into three parts, namely part A related to demographics, part B regarding the comfort of the accommodation design and part C related to the provision of facilities and equipment. Data analysis uses percentage to determine the level of comfort and preparation of each question item relating to the residential colleges. The findings show that all the eleven items of accommodation comfort questions on accommodation design are at the comfortable level and this indicates that the provision of accommodation by the residential colleges meet the current needs of the occupants. While part C shows 41 items from 46 items have a high number in their preparation. These results indicate that the residential colleges provide complete and sufficient facilities. However, there is still a need to improve facilities and increase the number of facilities to facilitate the learning process of residents in residential colleges. Residential colleges with comfortable and adequate facilities are essential so that residents can focus on learning and achieving excellence.

Keywords: Residential College, amenities, quality of life and comfort

Pengenalan

Kolej kediaman yang selesa didiami merupakan salah satu faktor yang menyumbang kepada motivasi penghuni untuk mencapai kejayaan sepanjang berada di universiti. Dalam Said dan Mohd Ali (2010), dari segi keselesaan, persekitaran fizikal kampus adalah kriteria penting yang menjadi tarikan kepada mahasiswa dan mempengaruhi/menentukan keselesaan mereka terhadap fasiliti sesebuah institusi. Kajian yang dijalankan oleh Ibrahim (1995) dalam Mustafa *et al.* (2009), mendapati bahawa antara faktor pelajar kurang minat terhadap sesuatu pelajaran disebabkan oleh persekitaran yang tidak menyenangkan. Menurut Adebayo dan Seow (2012), keselesaan meruapkan keadaan kepuasan dengan sesuatu atau kebebasan dari kesakitan dan kebimbangan serta keadaan yang gembira dengan sesuatu. Sekiranya kolej kediaman tidak dapat memberikan keselesaan kepada penghuni, maka akan berlaku pelbagai masalah pada masa hadapan yang akan memberi kesan buruk kepada kehidupan pelajar (Mohd Tahir *et al.*: 2009). Menurut Mohd Ariff (1996), persekitaran dalam kolej kediaman juga amat penting dalam membantu meningkatkan keselesaan mengulangkaji pelajaran. Pelajar tidak dapat menumpukan proses pembelajaran sekiranya keadaan fizikalnya tidak selesa. Seterusnya, menurut Said & Ahmad (2010), dengan adanya banyak kemudahan dan perkhidmatan, perjalanan hidup di sesuatu tempat adalah lebih mudah dan selesa, begitu juga kehidupan di kolej kediaman. Pihak yang bertanggungjawab seharusnya melengkapkan segala kemudahan di kolej kediaman untuk membantu memudahkan siswa-siswi menjalani kehidupan sehari-hari sepanjang mereka berada di kolej kediaman untuk menuntut ilmu.

Kolej kediaman merupakan sebuah kawasan perumahan yang diwujudkan bagi memastikan pelajar dapat tinggal berhampiran dengan universiti. Menurut Shafii *et al.* (2013), melalui kenyataan Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM 1980), iaitu tujuan kolej kediaman didirikan oleh KPM adalah untuk menempatkan pelajar-pelajar yang tinggal jauh dari sekolah khasnya dari luar bandar. Kolej kediaman memainkan peranan yang penting dalam memberikan kemudahan penginapan yang selesa dan kondusif kepada penghuni. Menurut Darus (2006), kolej kediaman merupakan sebahagian daripada komponen utama di dalam institut pengajian tinggi yang menyediakan kemudahan penginapan dan makanan serta mengadakan aktiviti-aktiviti pembangunan pelajar kepada mahasiswa di universiti. Penyediaan kemudahan sokongan di kolej kediaman dapat membantu penghuni untuk tinggal dengan lebih selesa, seterusnya meningkatkan kualiti hidup mereka. Dalam satu kajian oleh Anuar *et. al.* (2006), terdapat beberapa matlamat mengadakan kolej kediaman iaitu:

- (a) Menyediakan pengalaman yang menyeronokkan dan berfaedah bagi memangkin kejayaan akademik
- (b) Memberi hak pelajar untuk “privacy”, keselamatan diri dan harta peribadi semasa berada di universiti
- (c) Mewujudkan persekitaran yang bersesuaian untuk keperluan peribadi bagi mencapai prestasi diri yang baik
- (d) Melahirkan generasi pelajar yang bertanggungjawab, berbudaya ilmu, pintar bermasyarakat, berkepimpinan tinggi, mampu bersaing di peringkat antarabangsa, berakhhlak mulia dan berbudaya bangsa, dan sosialisasi

Bagi membangunkan sebuah kolej kediaman lestari yang memenuhi keperluan penghuni. Kemudahan-kemudahan yang terdapat di kolej kediaman pada masa kini perlulah diteliti, seterusnya dapat mengenalpasti isu dan permasalahan yang timbul, seterusnya dapat diatasi sebaiknya. Menurut Nordin (1994), kolej kediaman merupakan suatu tempat yang sempurna untuk membentuk perkembangan pelajar ke arah mencapai matlamat pendidikan. Kolej kediaman merupakan kawasan perumahan utama pelajar universiti, seharusnya mempunyai kelengkapan dan kemudahan infrastruktur yang sempurna dan lengkap yang berfungsi dengan baik bagi menyokong keperluan mereka. Dalam memberikan perkhidmatan kolej kediaman yang terbaik, aspek penting yang perlu diteliti ialah keselesaan penghuni. Tanpa keselesaan mendiami kolej kediaman, hal ini akan mengganggu tumpuan penghuni dalam aktiviti akademik. Menurut Kachar (1989), kolej kediaman semestinya menyediakan segala kemudahan untuk meningkatkan prestasi pelajar. Oleh itu, penyediaan kelengkapan dan kemudahan di kolej kediaman perlu diteliti dengan serius sebelum pembangunan kolej kediaman lestari dapat dilaksanakan.

Kajian literatur

Membangunkan Konsep Kolej Kediaman Lestari

Pembangunan konsep kolej kediaman lestari perlu meneliti terhadap setiap dimensi kelestarian, iaitu dimensi alam sekitar, dimensi ekonomi dan dimensi sosial. Menurut Shafii *et al.* (2013), konsep kelestarian menekankan tiga dimensi penting dan saling berkaitan dalam pembangunan sesebuah negara, iaitu pertumbuhan alam sekitar, ekonomi dan sosial. Dalam Hopwood (2005), pembangunan bandar yang lestari harus melibatkan tiga asas tersebut seperti air dan udara yang bersih (Alam Sekitar), kehidupan sosial yang harmoni (Sosial) dan pertumbuhan ekonomi yang pesat (Ekonomi). Sebarang permasalahan yang berlaku seperti pencemaran air dan udara atau berlaku pembaziran dalam penggunaan sumber air atau tenaga elektrik akan menjelaskan dimensi-dimensi kelestarian ini, seterusnya mampu memberi kesan buruk kepada penempatan manusia khas dalam konteks kolej kediaman. Berikut merupakan huraian berkaitan tiga dimensi kelestarian:

- a) Dimensi Alam sekitar: Alam sekitar merupakan salah satu aspek yang mempengaruhi kualiti hidup manusia. Sekiranya berlaku sebarang gangguan terhadap ekosistem alam sekitar akan mengundang masalah kepada manusia. Masalah-masalah yang timbul seperti banjir besar, tanah runtuh dan pencemaran wabak penyakit. Walaupun alam sekitar mampu mempengaruhi kehidupan manusia, tetapi perkara itu berlaku disebabkan aktiviti manusia sendiri. Perkara ini disokong oleh Kassim Mohamad *et al.* (2004), yang menyatakan bahawa aktiviti manusia memberikan kesan sangat ketara terhadap alam sekitar dan sesetengah tindakan atau aktiviti akan menimbulkan lebih banyak kesan positif berbanding dengan kesan negative. Akan tetapi, dalam sesetengah kes yang sebaliknya berlaku, iaikut kesan negatif lebih ketara daripada kesan positif.

Dalam konteks kolej kediaman, pencemaran-pencemaran tersebut akan berlaku sekiranya kolej kediaman tidak dirancang, dibangunkan dan diuruskan dengan teliti. Masalah seperti kepanasan melampau, banjir, tanah runtuh dan keracunan boleh berlaku pada masa akan datang, seterusnya menjelaskan keselamatan penghuni. Pembangunan kolej kediaman yang mempertimbangkan aspek kelestarian alam sekitar mampu mengelak dari berlakunya bencana akibat perbuatan manusia. Oleh itu, pada masa akan datang, setiap kolej kediaman perlu memastikan pembangunan tidak mejelaskan alam sekitar bagi menjamin keselamatan, kesihatan dan keharmonian kehidupan.

- b) Dimensi Ekonomi: Dalam dimensi ekonomi, pembangunan lestari melibatkan aspek-aspek seperti kewangan, perbelanjaan, sumber alam, sumber manusia, pembasmian kemiskinan dan sebagainya. Menurut Slaper & Hall (2011), pembolehubah ekonomi dalam kelestarian boleh dilihat melalui pendapatan atau perbelanjaan, cukai, faktor-faktor iklim perniagaan, pekerjaan, dan faktor-faktor kepelbagaian perniagaan.

Dalam konteks pembangunan kolej kediaman pula, dimensi ekonomi melibatkan penggunaan sumber seperti air, elektrik, kewangan dan sebagainya yang melibatkan kos operasi kolej kediaman. Faktor dimensi ekonomi tidak mencapai kelestarian berlaku apabila pembaziran-pembaziran dari segi penggunaan tenaga elektrik yang berlebihan, penggunaan air berlebihan dan kos penyelenggaraan yang tinggi.

- c) Dimensi Sosial: Dimensi sosial adalah berkaitan dengan keharmonian sesebuah komuniti dalam kawasan perumahan atau penempatan. Menurut Abas (2014), mengariskan bahawa interaksi dan ikatan yang kuat antara masyarakat yang berbilang kaum dan pelbagai anutan agama adalah sangat penting dalam sebuah struktur sosial. Slaper & Hall (2011), pula merujuk kepada dimensi sosial satu komuniti atau wilayah dan boleh termasuk pengukuran pendidikan, ekuiti dan akses kepada sumber-sumber sosial, kesihatan dan kesejahteraan, kualiti hidup, dan modal sosial.

Dalam konteks dimensi sosial di kolej kediaman pula, merupakan sebuah komuniti perumahan pelajar yang melibatkan pelbagai latarbelakang tetapi mempunyai matlamat yang sama, iaitu mencapai kecemerlangan dalam akademik dan sahsiah diri. Pelajar yang tinggal di kolej kediaman adalah komuniti mahasiswa yang memerlukan suasana atau keadaan persekitaran selesa dan memuaskan terutama ketika hendak melakukan aktiviti berkaitan pembelajaran, pembangunan sahsiah diri dan berehat.

Isu Kemudahan Kolej Kediaman Universiti

Pada masa kini, terdapat beberapa isu yang menjadi permasahan kepada kolej kediaman sedang berlaku. Dalam kajian di kolej kediaman Universiti Sains Malaysia (USM) oleh Mohd Sari (2003), isu yang diketengahkan adalah berkaitan dengan ketidakselesaan pelajar di dalam ruang penginapan yang disediakan oleh pihak USM. Isu ini bukanlah suatu isu baharu, malah telah berlaku lebih lama lagi. Perkara ini dibuktikan oleh Noor (1984), menyatakan bahawa kemudahan yang disediakan belum lagi sampai ke tahap yang memuaskan dan perlu dipertimbangkan. Malah, masalah ini disokong dalam laporan Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia, (2012), berkaitan isu dan masalah dalam aspek pembangunan kemudahan pelajar di kolej kediaman iaitu:

- (a) Aspek ruang fizikal pelajar: tidak memenuhi piawaian Unit Perancangan Ekonomi
- (b) Aspek kemudahan asas bilik: kuantiti kemudahan dan kualiti yang merosot
- (c) Aspek kemudahan sokongan: kemudahan sokongan yang disediakan tidak dapat membantu aspek pembangunan pelajar
- (d) Aspek kemudahan pelajar kurang upaya: tidak memenuhi piawaian kebangsaan dan antarabangsa
- (e) Aspek kemudahan pentadbiran: keperluan kepada kompleks kemudahan, ruang pentadbiran yang mengikut piawaian

Pengaruh Kolej Kediaman Terhadap Kualiti Hidup Penghuni

Kolej kediaman universiti mempunyai pengaruh tersendiri dalam kehidupan pelajar dan mampu memberi kesan terhadap kualiti hidup penghuni secara keseluruhannya. Kualiti hidup merupakan satu petunjuk yang memberi gambaran tentang kehidupan individu atau sebuah komuniti. Dalam Mahir Razali et al. (2014), menyatakan bahawa pasukan khas dari pertubuhan kesihatan sedunia mengkaji kualiti hidup pada tahun 1993 telah mendefinisikan kualiti hidup sebagai persepsi individu tentang kedudukannya dalam kehidupan dari sudut budaya, norma-norma yang mana ia hidup dan juga berkaitan matlamat, jangkaan, pempiawaian dan keimbangan dirinya. Dalam Laporan Kualiti Hidup Malaysia, (Unit Perancang Ekonomi, 1999) bahawa Kualiti hidup di Malaysia ditakrifkan sebagai merangkumi kemajuan diri, gaya hidup yang sihat, akses dan kebebasan memperolehi pengetahuan serta taraf kehidupan yang melebihi keperluan asas individu dan memenuhi keperluan psikologi untuk mencapai tahap kesejahteraan sosial yang setanding dengan aspirasi negara.

Dalam konteks kehidupan pelajar di kolej kediaman, kualiti hidup meningkat apabila penghuni dapat tinggal di kolej kediaman dengan kemudahan dan kelengkapan yang memenuhi keperluan mereka serta berfungsi dengan baik. Pada masa kini, keadaan kemudahan, reka bentuk dan kelengkapan di kolej kediaman masih menjadi isu dan menimbulkan pelbagai persoalan. Sebahagian pengkaji mendapati bahawa kolej kediaman pada masa kini masih dalam keadaan memuaskan. Menurut Abdullah, Mesir dan Mohammad (2006), kemudahan kolej kediaman berada pada tahap memenuhi keperluan pelajar sama ada akademik atau sebagai tempat kediaman. Namun, terdapat juga pengkaji menemui pelbagai isu tentang keadaan semasa kolej kediaman seperti dalam Kajian Shafii, Seow dan Mat Yassin (2013) lebih menjurus kepada persoalan berkaitan aspek kualiti hidup, alam sekitar, perancangan, fasiliti dalam dan luar bangunan, reka bentuk, landskap kolej kediaman bagi mencapai kesejahteraan hidup pelajar didalamnya. Persoalan-persoalan ini juga dikuatkan dengan masalah yang ditemui oleh Yaacob & Yasak (2008), yang menunjukkan bahawa terdapat

beberapa kemudahan yang disediakan tidak memberi keselesaan yang terbaik secara sepenuhnya.Oleh itu, satu tinjauan secara menyeluruh perlu dilakukan bagi memastikan keadaan sebenar yang berlaku terhadap aspek kemudahan, reka bentuk dan kelengkapannya di kolej kediaman bagi memastikan pembangunan kolej kediaman lestari pada masa hadapan dapat mengatasi isu-isu tersebut, seterusnya menjadikan kolej kediaman sebagai pusat perumahan pelajar universiti yang selesa dan konduksif.

Metodologi

Kajian ini menggunakan metodologi yang pernah digunakan oleh penyelidik lain dan telah diubahsuai mengikut keperluan objektif dalam penyelidikan ini. Menurut Chua (2006), dalam dunia penyelidikan, hasil kajian ditentukan oleh kaedah dan reka bentuk kajian. Berdasarkan perkara tersebut, beberapa langkah dilakukan bagi memastikan penyelidikan ini mencapai objektif dan matlamatnya.Kajian ini dilaksanakan menggunakan kaedah tinjauan borang soal selidik sebagai instrumen.Kaedah borang soal selidik digunakan bagi melihat ciri demografi, tahap keselesaan sepanjang responden menginap dan penyediaan kemudahan di kolej kediaman universiti.

Populasi dan Sampel Kajian

Persempelan merupakan pengambilan sebahagian daripada sesuatu populasi. Ia merupakan kaedah yang baik untuk mengurangkan kos dan menggambarkan seluruh populasi. Sebagaimana yang diketahui, sampel merupakan sumber untuk mendapatkan data. Menurut Mohd Noor & Mohamad (2010), menyatakan bahawa sampel ialah sebahagian daripada populasi tanpa mengambil kira sama ada ia dapat menjadi wakil populasi ataupun sebaliknya.

Kaedah persampelan bertujuan digunakan di dalam kajian ini kerana identiti responden telahpun dikenalpasti terlebih dahulu dan dipercayai dapat mewakili sesuatu objektif penyelidikan berkaitan sesuatu fenomena yang dikaji dan memilih sampel supaya dapat memberikan maklumat yang tepat untuk menjawab persoalan bagi kajian ini (Abd. Ghani & Mohd Arshad, 2010). Menurut Yusof dan Yahaya (2008), beberapa penulis memberi panduan bahawa saiz sampel yang minimum ialah seramai 30 orang. Walaubagaimanapun saiz sampel yang lebih besar adalah lebih baik kerana mengurangkan ralat pensampelan.

Dalam kajian ini, penyelidikan memfokuskan kepada tahap keselesaan penghuni dan penyediaan kemudahan di kolej kediaman Tun Fatimah.Sampel kajian awal terdiri daripada 40 orang responden yang menginap di Kolej Kediaman Tun Fatimah. Dalam kajian ini, data diperolehi telah dianalisis menggunakan *Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS) versi 16.0. Statistik deskriptif seperti kekerapan dan peratus akan digunakan dalam menganalisis data.

Instrumen Kajian

Kajian ini menggunakan kaedah soal selidik yang mempunyai tiga bahagian, iaitu bahagian A merangkumi item untuk mendapat demografi pelajar dan bahagian B berkaitan keselesaan penghuni terhadap reka bentuk ruang bilik penginapan serta bahagian C berkaitan penyediaan kemudahan asas dan sokongan di kolej kediaman.

- (a) Bahagian A: Latar belakang responden: Bahagian pertama soal selidik dimulakan dengan maklumat responden, iaitu berkaitan demografi. Bahagian ini menggunakan soalan berbentuk tertutup dan secara umum tanpa melibatkan maklumat peribadi yang mendalam. Terdapat 7item soalan pada bahagian ini.

- (b) Bahagian B: Bahagian ini merupakan kajian keselesaan penghuni terhadap bilik penghuni kolej kediaman. Terdapat 11 item soalan pada bahagian ini. Item pada bahagian ini berbentuk pernyataan dan responden perlu memilih jawapan mengikut skala ubahsuai Likert 5 mata mengikut persepsi masing-masing terhadap bilik yang didiami, iaitu sangat tidak selesa (STS), tidak selesa (TS), sederhana selesa (SDS), selesa (S) dan sangat selesa (SS). Skala dipilih oleh penyelidik kerana Skala Likert dikatakan mempunyai darjah kebolehpercayaan yang tinggi dan mempunyai kelebihan berbanding skala-skala lain (Rajuddin & Eric, 2010). Malah, ianya turut disokong dalam Minghat & Mansor (2011) yang telah menyenaraikan kelebihan-kelebihan Skala Likert, iaitu penyediaan yang lebih mudah. Kaedah ini berasaskan data empirikal berkaitan maklum balas subjek berbanding pendapat subjektif para juri dan kaedah ~~ini~~ tersebut menghasilkan lebih banyak skala sama jenis dan meningkatkan kemungkinan satu unit sikap diukur. Hal ini dapat meningkatkan kesahan dan kebolehpercayaan.
- (c) Bahagian C : bahagian ini merupakan bahagian penyediaan kemudahan dan kelengkapan kolej kediaman yang mempunyai enam subtema soalan, iaitu reka bentuk bangunan kolej kediaman (5 item soalan), penyediaan kemudahan asas di bangunan kolej kediaman (15 item soalan), penyediaan kemudahan laluan, aksesibiliti dan sirkulasi (7 soalan), penyediaan kemudahan kawasan hijau dan landskap (8 item soalan), penyediaan kawasan sukan dan rekreasi (3 item soalan) dan penyediaan kemudahan sokongan aktiviti penghuni (19 item soalan). Item pada bahagian ini berbentuk pernyataan dan responden perlu memilih jawapan mengikut skala Ya atau Tidak.

Nilai Cronbach alfa bagi menentukan kebolehpercayaan item bahagian B ialah 0.891, manakala pada bahagian C ialah antara 0.532 hingga 0.641. Menurut Hussein, Ali & Zamzuri Noor (2014), pekali alha 0.8 atau lebih tinggi menunjukkan kebolehpercayaan alat ukur yang baik. Namun, menurut Mohd Salleh, Tamuri dan Amat (2013), nilai alpha 0.5 pula dianggap baik untuk skala instrumen kurang dari sepuluh item dan dalam kajian ini pada item bahagian penyediaan kawasan sukan dan rekreasi hanya mempunyai 3 item (0.532) masih diterima. Kesahan bahagian ini telah disahkan oleh tiga orang pensyarah yang pakar dalam bidang ini

Hasil kajian

Latar belakang responden

Jumlah responden yang terlibat dalam kajian ini adalah sejumlah 40 orang.Terdapat 7 item soalan dalam latar belakang responden yang diperhati dalam kajian ini iaitu mengenai jantina, umur, bangsa, tahun semasa pengajian, peringkat pengajian, tempoh mendiami asrama dan bidang pengajian. Merujuk Jadual 1 menunjukkan bahawa peratusan responden perempuan lebih besar berbanding responden lelaki dengan jumlah 32 responden (80%). Sebaliknya, umur responden dalam kajian menunjukkan bahawa umur antara 23 tahun ke 25 tahun merupakan kumpulan tinggi dengan jumlah 21 orang responden (52.5%).Bangsa Melayu merupakan kumpulan terbesar dalam kajian ini dengan sejumlah 33 orang responden (82.5%). Tahun semasa pengajian responden dalam kajian ini menunjukkan bahawa pelajar tahun pertama merupakan responden terbesar jumlahnya, iaitu berjumlah 32 orang responden (80%)

Hasil kajian menunjukkan bahawa pelajar sarjanamuda adalah kelompok terbesar dalam kajian ini dengan jumlah 34 orang responden (85%).Tempoh pelajar mendiami kolej kediaman menunjukkan tempoh kurang dari setahun mencatat jumlah maklum balas yang tinggi dalam kajian ini , iaitu melibatkan sejumlah 30 orang responden (75%).Dalam tumpuan bidang pula, pelajar dalam bidang kejuruteraan merupakan jumlah terbesar dalam kajian ini, iaitu melibatkan sejumlah 26 orang responden (65%).

Jadual 1 Latar Belakang Responden

	Item	KK Tun Fatimah		Jumlah
		Bil	%	
Jantina	Lelaki	8	20	40
	Perempuan	32	80	
Umur	Kurang 20 tahun	17	42.5	40
	20-22 Tahun	21	52.5	
Bangsa	23-25 Tahun	2	5	40
	Melayu	33	82.5	
Tahun Pengajian	Cina	3	7.5	40
	India	0	0	
Peringkat	Lain-Lain	4	10	40
	Tahun 1	32	80	
Tempoh Asrama	Tahun 2	6	15	40
	Tahun 3	1	2.5	
Bidang	Tahun 4	1	2.5	40
	Diploma	6	15	
Tempoh Asrama	Sarjana Muda	34	85	40
	Kurang dari 1 Tahun	30	75	
Bidang	1-2 Tahun	10	25	40
	Kejuruteraan	26	65	
Bidang	Sains Sosial	5	12.5	40
	Sains Tulen	0	0	
	Lain-Lain	9	22.5	

Keselesaan Penghuni Terhadap Bilik di Kediaman

Kemudahan bilik penginapan merupakan elemen utama dalam membangunkan kolej kediaman lestari. Bilik penghuni merupakan tempat penghuni menghabiskan masa untuk belajar dan berehat. Tinjauan ini bagi memastikan keadaan keselesaan semasa penghuni terhadap reka bentuk bilik dan persekitarannya. Merujuk Jadual 2 terdapat 11 item soalan diajukan kepada responden bagi mengkaji keselesaan penghuni terhadap bilik penginapan. Secara keseluruhannya, semua item bagi keselesaan terhadap bilik penghuni berada pada tahap tinggi di skala selesa. Item reka bentuk bilik merupakan item tertinggi pada skala selesa dengan jumlah 26 orang responden (65%) dan ikuti item persekitaran bilik dan saiz bilik dengan jumlah masing-masing 23 orang responden (57.5%). Item kerusi merupakan item terendah pada skala selesa dengan melibatkan maklum balas berjumlah 17 orang responden (42.5%). Keputusan kajian menunjukkan bahawa penghuni mempunyai tahap keselesaan yang tinggi terhadap penyediaan bilik penginapan pada masa kini. Oleh itu, pihak kolej kediaman telah berjaya memberikan kemudahan yang selesa dan perlu memastikan keselesaan ini ditambahbaik atau kekal pada masa akan datang.

Persekitaran bilik yang selesa dan konduksif diperlukan bagi memastikan pembelajaran pelajar tidak terjejas. Menurut Abdullah (2011), bilik tidur berfungsi sebagai tempat belajar, sepatutnya bersifat konduksif bagi menguatkan motivasi pelajar dalam mengulangkaji dan membaca buku. Menurut Knirk (1979), pelajar tidak boleh memahami ataupun memproses maklumat dengan mudah jika persekitaran fizikalnya tidak selesa. Perkara ini disokong oleh Mat, N. & Boon, Y. (2010) yang menyatakan bahawa kolej kediaman adalah

sebuah tempat yang sangat penting untuk merealisasikan matlamat untuk melahirkan pelajar yang bukan sahaja cemerlang dalam bidang akademik, tetapi mempunyai kemahiran yang pelbagai dalam semua bidang. Penelitian kajian ini berfokuskan kepada aspek fizikal bagi keselesaan penghuni terhadap ruang bilik dan peralatan dalam bilik. Data yang diperolehi telah dianalisis menggunakan bilangan tertinggi dan peratusan.

Jadual 2Keselesaan Pelajar Terhadap Reka Bentuk Kemudahan Dalam Bilik

Item	STS	%	TS	%	SDS	%	S	%	SS	%
Persekuturan Bilik	0	0	0	0	10	25	23	57.5	7	17.5
Saiz Bilik	1	2.5	1	2.5	5	12.5	23	57.5	10	25
Ruang Tamu	1	2.5	1	2.5	16	40	19	47.5	3	7.5
Pengudaraan	1	2.5	2	5	7	17.5	22	55	8	20
Pengahayaan	1	2.5	3	7.5	9	22.5	20	50	7	17.5
Reka Bentuk	1	2.5	4	10	7	17.5	26	65	2	5
Kemudahan	0	0	2	5	14	35	18	45	6	15
Kerusi	0	0	3	7.5	11	27.5	17	42.5	9	22.5
Meja Belajar	0	0	2	5	6	15	18	45	14	35
Almari	0	0	4	10	8	20	19	47.5	9	22.5
Rak Kasut	0	0	3	7.5	11	27.5	20	50	6	15

Penyediaan Kemudahan dan Kelengkapan Kolej Kediaman

Penyediaan Reka bentuk Bangunan Kolej Kediaman

Jadual 3 menunjukkan bahawaterdapat lima item bagi penyediaan terhadap reka bentuk bangunan kolej kediaman. Secara keseluruhan, didapati semua item mempunyai penyediaan fasiliti yang tinggi dengan melibatkan hasil maklum balas terhadap penyediaan bangunan dengan ciri keselamatan berjumlah 37 orang responden (92.5%) dan diikuti oleh penyediaan bangunan mesra pengguna. Penyediaan bangunan kolej kediaman sebagai bangunan hijau berada pada kedudukan terendah dengan jumlah 26 orang responden (65%). Hasil kajian menunjukkan bahawa penghuni mempunyai kesedaran terhadap reka bentuk bangunan kolej kediaman yang mempunyai ciri-ciri diperlukan bagi memberikan keselesaan ketika mendiami kolej kediaman. Ciri-ciri yang diperlukan ini termasuklah penekanan terhadap keselamatan, bangunan yang mesra penghuni, mempunyai penjimatantentaga dan sebagainya.

Bangunan kolej kediaman yang menepati keperluan pelajar perlulah dibangunkan dengan perancangan yang teliti serta reka bentuk ruang yang mengikut fungsi. Menurut Syed Fadzil (2004j), reka bentuk asrama yang menempatkan siswa-siswi bukan sahaja harus selesa, tetapi juga mempunyai reka bentuk yang inovatif dan kreatif agar dapat menjana minda mereka. Penerapan ciri-ciri bangunan hijau merupakan penyelesaian yang perlu dipertimbangkan dalam memastikan keselesaan penghuni dipenuhi tanpa meminggirkan keseimbangan alam sekitar. Bangunan yang mempunyai ciri-ciri mesra alam atau lestari boleh dijadikan sebagai rujukan dalam membangunkan bangunan penginapan kolej kediaman lestari. Menurut Tan (2011), bangunan hijau merupakan bangunan yang mempraktikkan kepentingan alam semula jadi bermula dari lakaran pembinaan, operasi, selenggara sehingga peringkat pengubahsuaian. Bagi memastikan garis panduan kolej kediaman lestari yang dibangunkan sesuai untuk dijadikan sebagai rujukan dalam aspek reka bentuk, maka penelitian terhadap penyediaan reka bentuk pada masa kini perlu dikaji.

Jadual 3 Penyediaan Terhadap Reka Bentuk Bangunan

Item	Ya	%	Tidak	%
Bangunan Mesra Pengguna	35	87.5	5	12.5
Bangunan Dengan Ciri Keselamatan	37	92.5	3	7.5
Bangunan Hijau	26	65	14	35
Bangunan Jimat Enaga	27	67.5	13	32.5
Reka bentuk Bangunan Moden/Menarik	32	80	8	20

Penyediaan Kemudahan Asas di Bangunan Kolej Kediaman

Merujuk Jadual 4 terdapat 15 item soalan berkaitan penyediaan terhadap kemudahan asas pada bangunan. Secara keseluruhan, terdapat 13 item soalan menunjukkan bahawa jumlah yang tinggi pada penyediaan berbanding 2 lagi item yang mempunyai penyediaan yang rendah. Item laluan koridor, ruang tandas, ruang mandi dan ruang belajar menunjukkan tahap penyediaan tertinggi dengan masing-masing berjumlah 39 orang responden (97.5%) dan diikuti oleh item pejabat pentadbiran. Item bilik seterika merupakan penyediaan paling rendah dalam bahagian ini dengan melibatkan maklum balas hanya 7 orang responden (17.5%). Keputusan dalam bahagian ini menunjukkan terdapatnya kemudahan yang tidak disediakan dengan lengkap, tetapi masih berada pada penyediaan kemudahan yang tinggi. Oleh itu, kolej kediaman perlu meneliti semula penyediaan kemudahan asas supaya dapat dilengkappkan bagi memenuhi keperluan penghuni.

Kemudahan asas pada bangunan perlulah mempunyai kelengkapan yang mampu membantu pelajar dalam menjalani kehidupan di kolej kediaman. Menurut Minhat (2015), pihak yang bertanggungjawab seharusnya melengkapkan segala kemudahan di asrama untuk membantu memudahkan pelajar menjalani kehidupan sehari-hari sepanjang mereka berada di asrama untuk menuntut ilmu. Menurut Che Azemi dan Mat Assain 2010, secara teorinya tahap kepuasan pelajar terhadap kemudahan dan perkhidmatan yang disediakan institusi pengajian dapat dipenuhi apabila keperluan dan kehendak dipenuhi dengan sewajarnya. Oleh itu, bagi memastikan garis panduan reka bentuk kolej kediaman lestari yang bakal dibangunkan mempunyai kemudahan asas pada bangunan yang lengkap dan selesa, maka pengkajian terhadap penyediaan kemudahan asas di bangunan kolej kediaman pada masa kini perlu diteliti.

Jadual 4 Penyediaan Terhadap Kemudahan Asas Pada Bangunan

Item	Ya	%	Tidak	%
Laluan Koridor	39	97.5	1	2.5
Ruang Tandas	39	97.5	1	2.5
Ruang Mandi	39	97.5	1	2.5
Ruang Membasuh	34	85	6	15
Ampaian	35	87.5	5	12.5
Stor	16	40	24	60
Bilik Seterika	7	17.5	33	82.5
Bilik Pantri	22	55	18	45
Bilik Menonton	19	47.5	21	52.5
Ruang Santai	28	70	12	30
Pejabat Pentadbiran	38	95	2	5
Ruang Belajar	39	97.5	1	2.5

Ruang Menampal Notis	38	95	2	5
Pondok Ilmu	26	65	14	35
Kemudahan Lain-Lain	32	80	8	20

Penyediaan Kemudahan Laluan, Aksesibiliti dan Sirkulasi

Merujuk Jadual 5 menunjukkan 8 item soalan bagi penyediaan kemudahan laluan, aksesibiliti dan sirkulasi. Secara keseluruhannya, semua penyediaan item mempunyai jumlah bilangan tinggi. Item laluan pejalan kaki dan item pintu keluar masuk merupakan item yang mendapat bilangan tertinggi dalam bahagian ini dengan jumlah masing-masing 38 orang responden (95%) dan ikuti dengan item parkir basikal dengan jumlah 35 orang responden (87.5%). Pada bahagian ini, penyediaan terendah dari item parkir yang mencukupi dengan catatan maklum balas berjumlah 26 orang responden (65%). Item parkir yang mencukupi merupakan item terendah disebabkan faktor penggunaan kemderaan bermotor yang melebihi parkir yang disediakan. Bagi mengatasi masalah ini, penyediaan kemudahan pengangkutan bas perlulah ditingkatkan. Selain itu, penggunaan kenderaan mesra alam seperti basikal perlu digalakkan supaya dapat mengurangkan jumlah kenderaan bermotor, seterusnya dapat mengurangkan penggunaan parkir serta mengurangkan pencemaran udara dipersekutuan kolej kediaman.

Bagi merancang sebuah kolej kediaman yang lestari, penyediaan kemudahan laluan dan sirkulasi merupakan salah satu ciri yang perlu diberikan perhatian. Pada masa kini, pemilihan laluan dan sirkulasi mampu mengurangkan masalah pencemaran dan mempunyai kelestarian yang tinggi perlu diteliti. Laluan pejalan kaki merupakan antara laluan boleh dijadikan pilihan bagi mengurangkan pergantungan terhadap kenderaan bermotor seterusnya, mengurangkan pencemaran. Menurut Adawiyah, Farham dan Sham (2012), lorong pejalan kaki perlu memastikan pergerakan semua pengguna berjalan lancar (tidak berlanggar antara satu sama lain), memudahkan semua pengguna bertolak ansur tanpa menghiraukan umur atau keupayaan (pengguna basikal dan berkerusi roda). Seterusnya, kajian Shamsuddin *et al.* (2007), menunjukkan bahawa aksesibiliti yang baik perlu bagi memastikan capaian terhadap semua kemudahan dalam kampus tersedia kepada semua pelajar, iaitu satu pertimbangan terhadap ruang pejalan kaki yang diperlukan, piawaian dan kelebaran laluan pejalan kaki selain pelbagai lagi aspek penting dalam penghasilan reka bentuk yang berfungsi adalah perlu. Oleh itu, pembangunan kolej kediaman lestari perlu mempertimbangkan kemudahan laluan atau akses yang mempunyai jaringan dan capain mudah oleh penghuni dan selesa bagi mendorong penggunaan laluan pejalan kaki yang lebih bersifat mesra alam.

Jadual 5 Penyediaan Terhadap Kemudahan Laluan dan Sirkulasi

Item	Ya	%	Tidak	%
Laluan Pejalan Kaki	38	95	2	5
Laluan Pejalan Kaki (Berbumbung)	32	80	8	20
Pintu Keluar Masuk	38	95	2	5
Kemudahan OKU	30	75	10	25
Parkir Mencukupi	26	65	14	35
Parkir Basikal	35	87.5	5	12.5
Parkir Pelawat	34	85	6	15

Penyediaan Kemudahan Kawasan Hijau Dan Landskap

Jadual 6 menunjukkan bahawa 8 item bagi penyediaan terhadap kawasan hijau dan landskap kolej kediaman Tun Fatimah. Didapati bahawa hanya enam daripada 8 item mempunyai jumlah penyediaan tinggi. Item laluan jogging mempunyai bilangan penyediaan tertinggi dengan jumlah 33 responden (82.5%) dan ikuti oleh item pemandangan landskap 28 responden (70%). Item zoo mini mencatat penyediaan terendah dengan jumlah 4

orang responden (10%). Keputusan kajian menunjukkan bahawa satu keperluan bagi kolej kediaman meningkatkan penyediaan kemudahan seperti kerusi dan meja taman bagi meningkatkan kemudahan santai dan rekreasi kolej kediaman. Selain itu, perlunya dibangunkan kemudahan yang mempunai elemen air seperti kolam atau air pancutan bagi memberikan suasana segar, nyaman dan damai dipersekutaran kolej kediaman. Pembangunan zoo mini juga perlu dipertimbangkan bagi mempelbagaikan kemudahan riadah penghuni.

Bagi mewujudkan satu persekitaran kehidupan di kolej kediaman yang sihat, selesa dan menarik, maka penyediaan kawasan hijau dan landskap adalah penting dan perlu diberi perhatian yang serius. Menurut Alwee *et al.* (2008), kolej kediaman merupakan kemudahan yang disediakan oleh universiti bagi penginapan pelajar. Asas kepada kehidupan yang berkualiti merupakan kediaman yang mampu memberikan keselesaan pada penghuninya. Penyediaan landskap merupakan salah satu ciri kolej kediaman yang memberikan keselesaan. Perancangan landskap yang bersesuaian dengan tapak pembangunan akan memastikan keseimbangan antara pembangunan manusia dan pemeliharaan alam sekitar seterusnya mewujudkan persekitaran yang sihat dan sejahtera. Menurut Muhammad Ali, Rostam dan Awang (2014), penyediaan suasana yang kondusif bagi pelajar mengulang kaji pelajaran, menggiatkan interaksi langsung pelajar dengan alam fizikal, khususnya dengan komponen flora dan fauna di sekitar sekolah dan seterusnya, merangsang pemikiran mahupun gerak hati serta intuisi yang membantu pencapaian akademik individu pelajar. Oleh itu, penyediaan ruang hijau dan landskap merupakan elemen penting supaya pembangunan fizikal dapat diseimbangkan dengan alam sekitarseterusnya, memberikan keselesaan kepada penghuni.

Jadual 6 Penyediaan Terhadap Kawasan Hijau dan Landskap

Item	Ya	%	Tidak	%
Pemandangan Landskap	28	70	12	30
Keindahan Landskap	26	65	14	35
Kerusi Taman	22	55	18	45
Meja Taman	18	45	22	55
Kolam/Tasik/Air Pancut	13	32.5	27	67.5
Wakaf/Gazebo	26	65	14	35
Laluan Jogging	33	82.5	7	17.5
Mini Zoo	4	10	36	90

Penyediaan Kemudahan Sukan Dan Rekreasi

Jadual 7 menunjukkan bahawa penyediaan item tertinggi bagi bahagian kemudahan sukan dan rekreasi adalah dari item penyediaan padang 39 orang responden (97.5%) dan diikuti oleh item kepelbagaian sukan yang melibatkan 34 orang responden (85%) serta item peralatan sukan melibatkan 31 orang responden (77.5%). Hasil keputusan pada bahagian ini, menunjukkan bahawa kemudahan bagi sukan dan rekreasi telah mencukupi. Walaubagaimana pun, kolej kediaman masih boleh menambah bilangan kemudahan sukan dan rekreasi bagi mempelbagai aktiviti penghuni.

Mahasiswa yang berjaya bukan sahaja memiliki pencapaian akademik yang cemerlang, malah aktif dalam sukan dan rekreasi. Kesediaan kolej kediaman menyediakan kemudahan sukan dan rekreasi yang sesuai dan selesa perlu diberi perhatian. Mohd Noor & Mohd Nor (2006) merumuskan bahawa penglibatan secara aktif dalam bidang sukan tidak mempengaruhi pencapaian akademik bahkan dari segi kecemerlangan, mereka lebih baik berbanding dengan pelajar yang tidak aktif bersukan. Malah, ianya disokong oleh Dumazadier (1968) dalam Md Dali & Awang (2006), bahawa rekreasi merupakan aktiviti-aktiviti, iaitu individu bebas daripada pekerjaan yang ditugaskan kepadanya, keluarga dan masyarakat demi untuk ketenangan, kepuasan dan perkembangan kendiri. Kawasan lapang perlu disediakan dalam setiap projek pembangunan, terutamanya

melibatkan kawasan kediaman seperti kolej kediaman dan kawasan ini mestilah memenuhi keperluan penghuninya supaya mereka dapat memanfaatkan kemudahan ini dengan sebaiknya dan selamat.

Jadual 7 Penyediaan Terhadap Kemudahan Sukan dan Rekreasi

Item	Ya	%	Tidak	%
Padang	39	97.5	1	2.5
Peralatan Riadah	31	77.5	9	22.5
Kepelbagaian Sukan	34	85	6	15

Penyediaan Kemudahan Sokongan Aktiviti Pelajar

Merujuk Jadual 8 terdapat 19 item soalan bagi bahagian penyediaan kemudahan sokongan dalam membantu aktiviti penghuni sebagai pelajar universiti. Item tempat menunggu bas mendapat bilangan penyediaan tertinggi dengan jumlah 40 responden (100%) dan diikuti oleh item surau serta kafeteria dengan masing-masing 38 orang responden (95%). Dalam bahagian ini, item lif merupakan bilangan penyediaan terendah dengan jumlah 7 orang responden (17.5%). Bagi bahagian penyediaan kemudahan sokongan aktiviti pelajar kolej kediaman dapat diperhatikan bahawa masih terdapat kemudahan yang disediakan tidak lengkap. Kesannya, mampu menjelaskan aktiviti penghuni seterusnya mengganggu tumpuan dalam pembelajaran.

Pelbagai kemudahan sokongan disediakan oleh kolej kediaman bagi membantu aktiviti penghuni dalam bidang akademik dan pembangunan sahsiah diri. Kemudahan-kemudahan ini diperlukan supaya penghuni dapat menjalani kehidupan sebagai mahasiswa dengan lancar dan selesa. Menurut Mohd Tahir *et al.* (2011), kajian terdahulu telah menunjukkan bahawa kemudahan di kolej kediaman dapat membantu meningkatkan prestasi akademik ~~adalah~~ benar dan kajian menunjukkan bahawa kolej yang selesa dapat meningkatkan akademik pelajar di kolej kediaman. Oleh itu, penyediaan kemudahan sokongan di kolej kediaman merupakan elemen penting dalam membantu pelajar melaksanakan tugas dan tanggungjawab mereka terhadap pelajaran.

Jadual 8 Penyediaan Terhadap Kemudahan Sokongan Aktiviti Pelajar di Kolej Kediaman

Item	Ya	%	Tidak	%
Pondok Keselamatan	23	57.5	17	42.5
Surau	38	95	2	5
Perpustakaan	26	65	14	35
Kafeteria	38	95	2	5
Bilik Ict	28	70	12	30
Pusat Dobi	32	80	8	20
Pusat Niaga	35	87.5	5	12.5
Bilik Perbincangan	35	87.5	5	12.5
Bilik Rehat	34	85	6	15
Bilik Mesyuarat	35	87.5	5	12.5
Bilik Aktiviti	37	92.5	3	7.5
Wifi	23	57.5	17	42.5
Gym	21	52.5	19	47.5
Lif	7	17.5	33	82.5
Pemadam Api	36	90	4	10
Dewan Budaya Seni	23	57.5	17	42.5
Tempat Menunggu Bas	40	100	0	0

Item	Ya	%	Tidak	%
Atm	15	37.5	25	62.5
Persatuan	32	80	8	20

Kesimpulan

Kajian awal ini penting bagi mengenalpasti isu dan permasalahan yang berlaku terhadap kolej kediaman pada masa kini seterusnya, dapat menrangka langkah-langkah bagi mengatasi isu dan permasalahan yang timbul. Kolej kediaman yang selesa dan kondusif perlu memastikan kemudahan dan kelengkapannya sentiasa memenuhi keperluan semasa penghuni. Misalkan, penyediaan bilik penghuni memenuhi kriteria bilik pelbagai fungsi dengan kemudahan untuk berehat, tidur, mengulangkaji, melaksanakan tugas dan bersosial. Oleh itu, aspek keselesaan dibilik penghuni penting perlu diberikan perhatian semasa membangunkan kolej kediaman. Dalam konteks kajian ini, keselesaan penghuni terhadap penyediaan kemudahan dalam bilik berada pada tahap yang selesa, namun masih perlu ditambahbaik supaya dapat meningkatkan lagi keselesaan penghuni. Bagi penyediaan kemudahan dipersekutaran kolej kediaman, penyediaan kemudahan yang membantu penghuni dari segi pembangunan akademik dan sahsiah diri, masih terdapat ruang untuk ditambahbaik bagi meningkatkan keselesaan penghuni.

Secara keseluruhannya, penyediaan kemudahan di kolej kediaman Tun Fatimah berada pada tahap memuaskan dan selesa seperti yang didapati berdasarkan hasil kajian. Namun, bagi membangunkan sebuah kolej kediaman lestari, kajian menyeluruh terhadap kemudahan yang terdapat di kolej kediaman perlulah diteliti dengan serius. Penyediaan kemudahan asas, kemudahan sokongan, penyediaan kawasan hijau, penyediaan kawasan sukan dan pelbagai kelengkapan perlu mempunyai satu garis panduan bagi meamstikan segala kemudahan ini dapat berfungsi dan memenuhi keperluan penghuni. Kemudahan yang terdapat pada kolej kediaman mempunyai pengaruh terhadap kualiti hidup penghuni. Oleh itu, pembangunan kolej kediaman lestari pada masa akan datang perlu berlandaskan kepada keperluan dan keselesaan penghuni bagi menjadikan kolej kediaman sebagai sebuah pusat perumahan yang mampu mendorong penghuninya mencapai kecemerlangan.

Rujukan

- Alwee, M.F., Darus, F.M. & Sarah, Z. (2008). *Selamatkah kolej kediaman untuk pelajar kita?* Universiti Teknologi Mara.
- Abdullah, H. (2011). *Reka bentuk dalaman: asas bilik remaja.* Pada Disember 10, 2015, Dari <http://www.eserikasih.com/?s=reka bentuk+dalaman>
- Adawiyah, R., Farhana, M. & Shama, N. (2012). Kajian ke atas keberkesanan sistem laluan pejalan kaki untuk mengekalkan keselamatan pengguna di bandar Lukut. *Journal Online Jaringan Pengajian Seni Bina (JOJAPS)*
- Anuar, M., Muhamad Darus, F. & Syeh Yahya, S.Y. (2006). *Memperkasakan modal insan: peranan dan cabaran kolej kediaman di Universiti Teknologi MARA*, Shah Alam. Persidangan Kebangsaan Pembangunan Pelajar. Hotel Grand Season, Kuala Lumpur, 8 – 9 Ogos 2006.
- Abddullah, A., Mesir, B. & Mohamad, A. M. (2006). *Faktor-faktor yang menyumbang kepada kecemerlangan Universiti Teknologi Malaysia*
- Abas, M.A. (2014). *Persepsi komuniti peniaga di kejiranan Universiti Sains Malaysia, USM terhadap amalan kitar semula sisa pepejal.* Dicapai Pada April 6, 2014, Dari http://www.academia.edu/6603004/Persepsi_Komuniti_Peniaga_di_Kejiranen_Universiti_Sains_Malaysia_USM_Terhadap_Amalan_Kitar_Semula_Sisa_Pepejal
- Adebayo, C. O. & Seow, T. (2012) *Comfort in housing as it relates to housing quality among low cost housing inhabitants.* In: International Conference of Technology Management, Business and Entrepreneurship 2012 (ICTMBE2012), 18-19 December 2012, Renaissance Hotel, Melaka, Malaysia
- Abd. Ghani, F & Mohd Arshad., Z. (2010). *Profil tret personaliti pensyarah yang cemerlang dalam pengajaran dan pembelajaran berdasarkan sistem Penilaian Pengajaran Pensyarah (PPP).* Universiti Teknologi Malaysia

- Chua, Y. P. (2006). *Kaedah dan statistik penyelidikan kaedah penyelidikan*. Malaysia. Mc Graw Hill.
- Che Azemi, N. & Mat Assain, F., (2010). *Tahap kepuasan pelajar terhadap kemudahan dan perkhidmatan yang disediakan di Politeknik Port Dickson (Ppd) bagi sesi Disember 2010*. Politeknik Port Dickson.
- Darus, F.M. (2006). *Budaya penyelenggaraan kemudahan kolej di kalangan mahasiswa: kajian kes di Kolej Melati, Universiti Teknologi MARA, Shah Alam*. Universiti Teknologi MARA
- Hussin, F., Ali, J., & Zamzuri Noor, M.S. (2014). *Kaedah penyelidikan dalam analisis data SPSS*. Penerbit Universiti Utara Malaysia.
- Hopwood (2005) dalam Abas, M.A. (2014). *Persepsi komuniti peniaga di kejiranan Universiti Sains Malaysia, USM terhadap amalan kitar semula sisa pepejal*. Dicapai Pada April 6, 2014, Dari http://www.academia.edu/6603004/Persepsi_Komuniti_Peniaga_di_Kejiranan_Universiti_Sains_Malaysia_USM_Terhadap_Amalan_Kitar_Semula_Sisa_Pepejal
- Hidie, S. (2013). Kepentingan mendapatkan tidur malam yang cukup. *The Brunei Times* | Saturday, 26 October, 2013
- Japardi, I. (2002). *Gangguan tidur*. Fakultas Kedokteran Bagian Bedah Universitas Sumatera Utara.
- Kachar, K. (1989). *Ke arah pengurusan pelajar dinamik*. Teks Publishing Sdn. Bhd.
- Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia. (2012). *Garis panduan pengurusan dan pembangunan kemudahan Kolej Kediaman IPTA*. Bahagian Perancangan dan Penyelidikan.
- Knirk. (1979). Dalam Shamsuddin, S., Sulaiman, A.S., Lamit, L., Abd. Aziz, N., Omar, R. & Md Noor, M. (2007). *Kriteria reka bentuk persekitaran kampus yang kondusif bagi Institusi Pengajian Tinggi di Malaysia*. Universiti Teknologi Malaysia
- Kassim Mohamad, A., Muhammai, M. & Hasan, H. (2004). *Laporan akhir kajian alam sekitar dan aktiviti manusia sebagai penyumbang pengemaran*. UiTM
- Mat Hassan, S.N. (2000). *Persepsi mahasiswa terhadap kemudahan asas yang disediakan di kolej kediaman pelajar UTM*. Universiti Teknologi Malaysia
- Mohd Sari, K.A. (2003). *Kajian keselesaan terma di penginapan pelajar Universiti Sains Malaysia*. Universiti Sains Malaysia
- Minhat.N. (2015). *Kepuasan pelajar terhadap kemudahan yang disediakan di Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin*. Dicapai Pada April 20, 2015. Dari http://www.ptss.edu.my/v6/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=364&Itemid=185
- Mahir Razali, A., Mohd Ali, k.a., Ab Hamid, M.R. & Mustafa, Z. (2014). *Kesihatan dan kualiti hidup masyarakat*. Universiti Malaysia Pahang.
- Mohd Noor, N. & Mohamad, H. (2010). *Persepsi majikan terhadap faktor yang mempengaruhi pemilihan pekerja OKU (Fizikal) di industri sederhana (Kejuruteraan Mekanikal) daerah Johor Bharu*. Universiti Teknologi Malaysia.
- Mat, N. & Boon, Y. (2010). *Tahap kepuasan pelajar terhadap pengurusan asrama di Kolej 9, Universiti Teknologi Malaysia, Skudai, Johor*. Universiti Teknologi Malaysia.
- Mohamed Ali, S., Rostam, K. & Awang. (2014). Ciri-ciri senibina landskap sekolah di Lembah Klang-Langat 1. *GEOGRAFIA Online tm Malaysian Journal of Society and Space* 10 Issue 1 (118 - 129) 118 © 2014, ISSN 2180-2491
- Mohd Tahir, L, Mohd Yusof, S & Mohd Nawi, S. (2009). *Peranan kolej kediaman dalam mewujudkan budaya pembelajaran pelajar di Universiti Teknologi Malaysia, Skudai*. Project Report. Faculty of Education, Skudai, Johor. (Unpublished)
- Mohamed Zakuan, S.R. (2003). *Ergonomik dalam reka bentuk kerusi dan meja makmal Lukisan Kejuruteraan di Sekolah Menengah Teknik dari perspektif pelajar*. Fakulti Pendidikan Universiti Teknologi Malaysia.
- Minghat, A.D. & Mansor, N.Z. (2011). *Pemilihan bidang kejuruteraan elektrik dan elektronik sebagai pembentukan awal kerjaya di Sekolah Menengah Teknik Daerah Seberang Perai, Pulau Pinang*. Fakulti Pendidikan Universiti Teknologi Malaysia.
- Mohd Salleh, N., Tamuri, A.H. & Amat, S. (2013). Kesahan dan kebolehpercayaan instrumen penghayatan akidah. *International Journal of Islamic Thought*. Vol. 3: (June) 2013
- Mustafa, M.Z., Suradin, A., Muhammad,S. S., Madar,A.R. dan Razzaq,A.R. (2009). *Kajian stres dalam kalangan pelajar wanita program Sarjana Muda Kejuruteraan di Universiti Tun Hussein Onn Malaysia (UTHM)*. Pada Disember 10, 2013, Dari <http://eprints.uthm.edu.my/322/>
- Nordin Yahya. (1994). *Satu tinjauan terhadap faktor yang mempengaruhi penglibatan mahasiswa dalam aktiviti kolej pelajar*.
- Noor, M.Y. (1984). *Falsafah dan fungsi asrama*. Universiti Malaya
- Shafii, H., Seow Ta Wee & Azlina Mat Yassin. (2013). *Kolej Kediaman Lestari (KKL) di Malaysia: kajian awalan terhadap kesesuaian konsep*. Universiti Tun Hussein Onn Malaysia.
- Syed Fadzil, S.F. (2004). *Garis panduan reka bentuk bangunan asrama di Universiti Sains Malaysia*. Universiti Sains Malaysia.

- Slaper, T.F & Hall, T.J. (2011). The triple bottom line: what is it and how does it work? *Economic Research Analyst*, Indiana Business Research Center, Indiana University Kelley School of Business. Dicapai Pada Mei 18, 2014, Dari <http://www.ibrc.indiana.edu/ibr/2011/spring/article2.html>
- Said, H. & Ahmad, N.S. (2010). *Kepuasan mahasiswa mahasiswi terhadap kualiti kehidupan di Kolej Tun Fatimah*, Universiti Teknologi Malaysia. UTM.
- Said, H. & Mohd Ali, M.N. (2010). *Kepuasan mahasiswa mahasiswi terhadap kualiti kehidupan di Kolej 10*, Universiti Teknologi Malaysia. UTM.
- Rinn, A.N. (2004). *Academic and social effects of living in honors residence halls*. Western Kentucky University.
- Rajuddin, M.R., & Eric, Y. C. A. (2010). *Faktor-faktor yang mendorong masyarakat Baba dan Nyonya di bandar Melaka menceburi bidang keusahawanan*. Fakulti Pendidikan, Universiti Teknologi Malaysia.
- Unit Perancang Ekonomi. (1999). Kualiti hidup Malaysia. Jabatan Perdana Menteri.
- Yaacob, M.A. & Yasak, Z. (2008). *Pengaruh penginapan ke atas disiplin pelajar di Universiti Tun Hussein Onn Malaysia*. Universiti Tun Hussein Onn Malaysia.
- Yusof, A.M & Yahaya, N. (2008). *Keberkesanan kursus teknologi pendidikan yang dijalankan ke atas Pegawai Teknologi Pendidikan Pusat Kegiatan Guru Negeri Johor*. Universiti Teknologi Malaysia.